

Lokale retningslinjer
og instrukser
for
Sundhed og trivsel
på Aktivitets- og Botilbud -
CDH

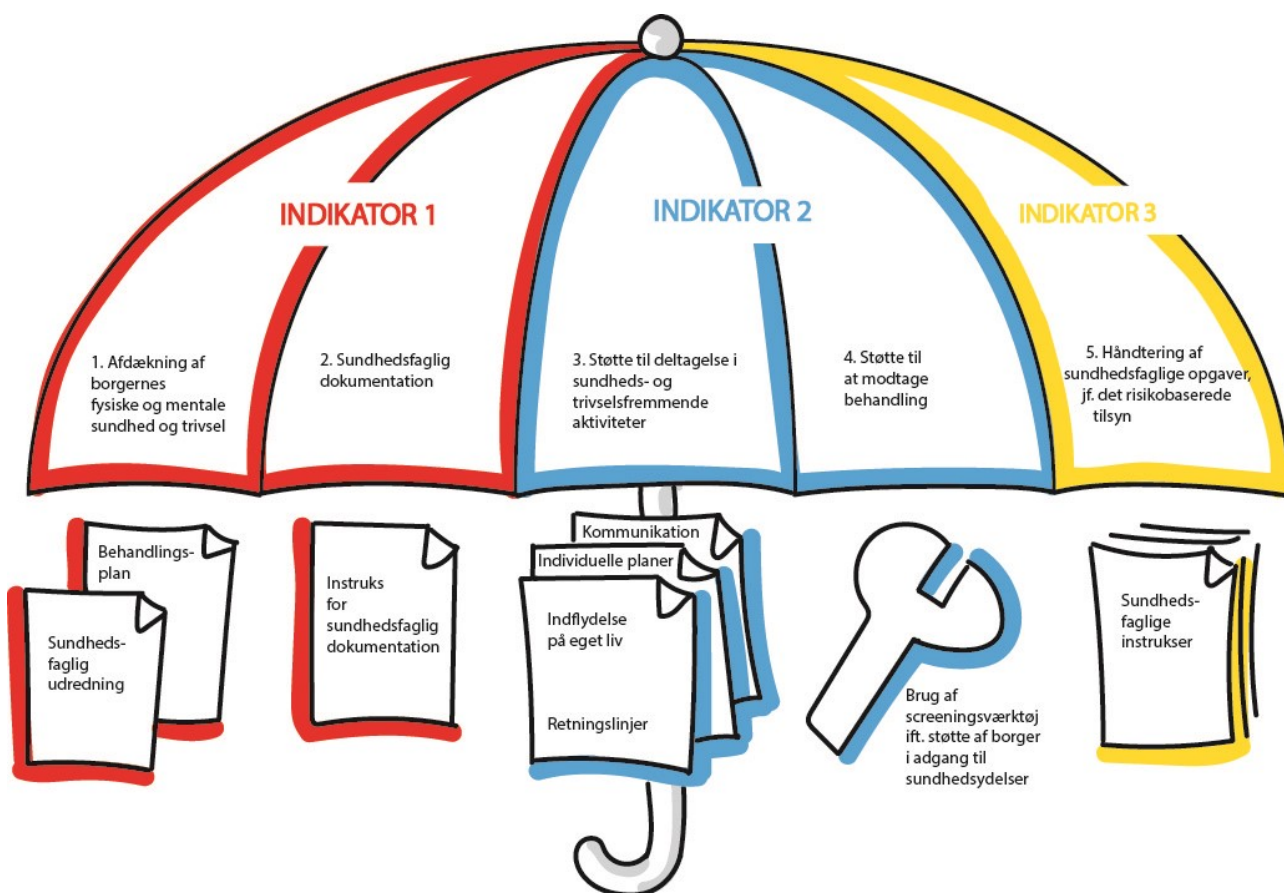

INDHOLD

1 Formål	4
2 Retningslinjer og instrukser for sundhed og trivsel	5
1. Afdækning af borgernes fysiske og mentale sundhed og trivsel.....	5
2. Sundhedsfaglig dokumentation	5
3. Støtte til deltagelse i relevante sundheds- og trivselsfremmende aktiviteter	5
4. Støtte til at modtage behandling fra relevante fagpersoner	7
5. Håndtering af sundhedsfaglige opgaver, jf. det risikobaserede tilsyn.....	8
Ansvarlig.....	8
Referencer.....	9
Definitioner	10

Indhold: Lokale retningslinjer og instrukser for Sundhed og Trivsel baseret på Dansk Kvalitetsmodel	Anvendelsesområde: Afdelinger i tilbuddet efter §§ 66, 107 og 108 i serviceloven
Målgruppe: Ledelse og medarbejdere på Aktivitets- og Botilbud - CDH	Sidst revideret: Udarbejdet i juli 2021
Retningslinjer for: 1. Hvordan borgernes fysiske og mentale sundhed og trivsel afdækkes 2. Sundhedsfaglig dokumentation 3. Hvordan borgerne støttes i at deltage i relevante sundheds- og trivselsfremmende aktiviteter 4. Hvordan borgerne støttes i at modtage behandling fra relevante fagpersoner 5. Tilbuddets håndtering af sundhedsfaglige opgaver, jf. det risikobaserede tilsyn	

1 Formål

Formålet med arbejdet med standarden er at fremme borgernes fysiske og mentale sundhed og trivsel. Standarden sætter fokus på, at der arbejdes kontinuerligt med borgerens adgang til sundhedsfremmende aktiviteter, sundhedsfaglig behandling og kompetent håndtering af sundhedsydelse på tilbuddet

På Speciaalsektorens område er sociale og sundhedsfaglige indsatser afstemt med handlekommunen¹ og den enkelte borger². Med afsæt i servicelovens lovgivning og intentioner om egenmestring og selvbestemmelse skal den enkelte borgers egne ønsker og præferencer i forhold til sundhed og trivsel altid respekteres, og indsatsen skal tilrettelægges i et samarbejde og ud fra den enkeltes behov og forudsætninger. Sundhedsloven fastsætter desuden regler om borgers ret til behandling såvel som samtykke til behandling.

Den fælles tilgang i Speciaalsektoren hviler således på respekten for borgerens selvbestemmelsesret og det individuelle perspektiv. Der er fokus på, hvordan borgerens egen motivation for sundhedsfremme kan understøttes gennem det pædagogiske arbejde. Og der er altid opmærksomhed på, om den enkelte har behov for støtte i forhold til sundhedsfremmende aktiviteter og sundhedsfaglig behandling.

---

¹ I forhold til handlekommunen skelnes mellem konkrete behandlingsmæssige mål, som knytter sig til en behandlingsplan – og mål, som knytter sig til den sociale støtte og borgers egenmestring hvad angår sundheds- og trivselsfremmende aktiviteter. Førstnævnte afstemmes ikke med kommunen, men kun med borger eller dennes stedfortræder.

² På tilbuddet er der på tværs af målgruppen forskelle på den enkeltes forudsætninger for at blive inddraget. Derfor vil graden af inddragelse og formen på inddragelsen variere.

2 Retningslinjer og instrukser for sundhed og trivsel

I det følgende beskrives Aktivitets- og Botilbud – CDH's lokale retningslinjer og instrukser for sundhed og trivsel med afsæt i standardens fem overskrifter. Retningslinjerne tager afsæt i de regionale retningslinjer og instrukser for sundhed og trivsel [som findes her](#).

1. Afdækning af borgernes fysiske og mentale sundhed og trivsel

Der skal ved indflytning foretages en sundhedsfaglig udredning for alle borgere, hvor tilbudet varetager en sundhedsopgave. Den sundhedsfaglige udredning sker på baggrund af de 12 sygeplejefaglige problemområder, jf. vejledning om sygeplejefaglige optegnelser VEJ nr. 9019 af 15/01/2013. En behandlingsplan startes op, når en sygdom, lidelse eller helbredstilstand kræver handling eller observation fra medarbejderne.

Der anvendes skabeloner i det socialfaglige IT-system til udarbejdelse af sundhedsfaglige udredninger og behandlingsplaner. Retningslinjer for rammer og indhold fremgår af instruks for sundhedsfaglig dokumentation (se pkt. 2 nedenfor).

2. Sundhedsfaglig dokumentation

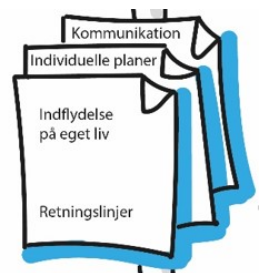
Der foreligger en lokal instruks for sundhedsfaglig dokumentation, som er baseret på den fælles regionale instruks. Instruksen indeholder retningslinjer for den sundhedsfaglige udredning (jf. de 12 sygeplejefaglige problemområder) og behandlingsplan samt den løbende dokumentation. Herudover indeholder instruksen retningslinjer for dokumenter med sundhedsoplysninger, skabeloner i Sensus Bosted samt føring, opbevaring og adgang til den sundhedsfaglige dokumentation.

Den lokale instruks kan findes på tilbuddets hjemmeside: [Instruks for sundhedsfaglig dokumentation \(rn.dk\)](#)

3. Støtte til deltagelse i relevante sundheds- og trivselsfremmende aktiviteter

På tilbuddet er støtte til deltagelse i sundheds- og trivselsfremmende aktiviteter en social ydelse, som tilrettelægges i et samarbejde med den enkelte borger – eller dennes stedfortræder³ – og ud fra borgerens egne ønsker og præferencer. De mål, der eventuelt opstilles for borgers deltagelse i sundheds- og trivselsfremmende aktiviteter, er desuden afstemt med handlekommunen.

³ For inhabile borgere og børn under 18 år inddrages borgers stedfortrædere.

Der tages blandt andet udgangspunkt i følgende fokusområder på voksenområdet, der alle har indflydelse på borgerens fysiske og psykiske trivsel: *Psykiske forhold – herunder adfærd, Livsstil og livsførelse, Døgnrytme, Sansseintegration, Struktur, vaner og rutiner, Måltider og Arousal.*

På voksenområdet dokumenteres dette i den individuelle plan – i konteksten 'Sundhed og trivsel'. På børneområdet hedder konteksten 'Sundhedsforhold'.

Nedenfor beskrives, hvordan Aktivitets- og Botilbud – CDH på tilbudsniveau, støtter borgerne til deltagelse i relevante sundheds- og trivselsfremmende aktiviteter – med udgangspunkt i KRAM-faktorerne.

Kost

På Aktivitets- og Botilbud – CDH er der vedtaget en kost- og måltidspolitik⁴, som er meget vægtet i organisationen. Politikken sætter rammerne for tilbuddets perspektiver på kostens og måltidets betydning for borgerne. Der er fokus på økologi og på at undgå madspild (jf. Kost- og måltidspolitikken). Der er desuden på Aktivitets- og Botilbud - CDH en opmærksomhed på at gøre sunde valg tilgængelige og attraktive for borgerne. Der arbejdes med dette både på tilbudsniveau og på et individuelt niveau. Der arbejdes for eksempel sammen med nogle borgere om at skrive indkøbssedler med forslag til sunde alternativer samt vise hvor, i de foretrukne forretninger, de sunde alternativer kan findes, så det bliver nemt tilgængeligt. Borgeren kan være med i madlavningen og kan derved være inddraget i at opnå viden om sund kost.

Der er fokus på fremstillingen og brugen af gratinkost, så alle borgere kan tilgodeses ift. til indbydende og sund kost. Der arbejdes med at give den nødvendige pædagogiske støtte og vejledning i forbindelse med måltider, så dette sker med fokus på inddragelse og selvbestemmelse. Generelt er der fokus på at borgerne inddrages og kan komme med ønsker i forhold til, hvilken mad der skal serveres.

Ryging og alkohol

Der er enkelte borgere på tilbuddet, der ryger. Personalet vejleder og hjælper med at give den enkelte borger viden om rygning og mulige konsekvenser for sundheden ved at ryge, hvis relevant. Både i forhold til rygning og alkohol er der ved behov et tæt samarbejde med borgerens praktiserende læge – for eksempel opmærksomhed på de anbefalinger, der er gældende. Samarbejdet med den praktiserende læge sker altid under forudsætning af samtykke fra den enkelte borger/værg. I det omfang den enkelte samtykker til det, hjælpes der med at købe alkoholfri vin og øl.

Motion, bevægelse og velvære

På Aktivitets- og Botilbud – CDH er der fokus på at tænke motion ind i hverdagen for alle borgere tilrettelagt ud fra deres motivation og forudsætninger. Hverdagen, og herunder de fysiske rammer, tilrettelægges så det er muligt at tænke motion ind i både bo- og dagtilbud. Dette gøres blandt andet ved at der i nogle boliger er motionsredskaber tilgængelig, gangstier tilrettelagt omkring afdelinger, så alle uanset sansetab kan færdes på disse. Der tænkes også her på at indrette sansestierne, så det er udfordrende og spændende at færdes på dem idet der er ophængt forskellige taktile kendemærker. Disse kan motivere til at borgerne har lyst til at følge og bruge stierne. Motionsrum i nogle boliger giver mulighed for, at man kan træne sammen og derved måske have større lyst til at dyrke motion.

Der er på flere afdelinger side-by-side cykler til rådighed, så alle uanset fysisk formåen kan komme ud og cykle og derved mærke vind og vejr samt den tætte kontakt til nærpersionen. Der er i enkelte afdelinger også indkøbt kørestolscykel, hvor borgere som ikke kan sidde på en cykel, kan blive i deres kørestol og stadig komme med ud at cykle.

Ovenstående muligheder benyttes af både dag- og botilbud og kan derved være tilgængeligt for den enkelte borger, når der er lyst til og mulighed for at bruge dem. Der er et tæt tværfagligt samarbejde med fysio- og ergoterapeut, så indretning og bevægelse tænkes ind, herunder brug af hjælpemidler, i

⁴ [Politikker og strategier \(rn.dk\)](#)

alle situationer, der muliggør bevægelse. Der er her fokus på at borgeren har de rette hjælpemidler, eksempelvis høj bagudvendt rollator, som kan give mange med balance- og synsproblemer mulighed for at kunne komme omkring.

Der er i nogle afdelinger også mulighed for at anvende gangsele koblet til loftsift og derved får borgere uden selvstændig gangfunktion mulighed for at bevæge sig rundt.

Der er også mulighed for at benytte tilbuddets sanserum, som kan medvirke til større trivsel via sanseoplevelser. Tilbuddets varmtvandsbassin kan også benyttes af borgerne fra alle afdelinger og er tilgængeligt sammen med pædagogisk personale hele ugen.

Mange borgere tilkøber sig forskellige sundhedsydelser – massage, zoneterapi – da det giver velvære og indre ro. Ud over dette tilbydes der ved behov pædagogisk massage samt på nogle afdelinger klangmassage, som giver ro via en særlig sanseoplevelse.

Understøttelse af borgerens relationer på og udenfor tilbuddet

Borgeren understøttes i at bevare relationer i og udenfor tilbuddet. I forhold til familie så understøttes der med at der i visse tilfælde ydes ledsagelse til familiebesøg, så borgeren bliver ved med at kunne besøge sin nærmeste familie. Dette muliggør, at borgeren kan opretholde kontakten og derved relationen til sit nærmeste netværk. Der er også fokus på at borgerens nærmeste netværk og familie føler sig velkomne på tilbuddet og derved kan komme på besøg hos deres pårørende.

Udover dette er der et vedvarende fokus på at hjælpe den enkelte borger med at bevare kontakten til andre borgere på tilbuddet samt venner udenfor dette. Det kan være at hjælpe med planlægning af besøg, at få sendt invitationer afsted, hjælp til telefonopkald samt muliggøre besøg to afdelinger i mellem. Der tages udgangspunkt i den enkeltes forudsætninger for at opretholde kontakten og bevare relationer og hvilken indsats der er nødvendig ud fra dette.

De punkter, der er relevante for den enkelte, er beskrevet i den individuelle plan. Borgernes ressourcer er beskrevet i den individuelle plan i konteksten "sundhed og trivsel", "indflydelse på eget liv" samt "mobilitet". Der dokumenteres også løbende i dagbogen under relevante kontekster samt oprettes mål og delmål hvor relevant.

I forhold til arbejdet med den enkelte borgers deltagelse i relevante sundheds- og trivselsfremmende aktiviteter henvises til lokale retningslinjer for Indflydelse på eget liv, Individuelle planer og Kommunikation, som er baseret på de regionale retningslinjer. De lokale retningslinjer kan findes på tilbuddets hjemmeside: [Dansk kvalitetsmodel på det sociale område \(rn.dk\)](http://Dansk kvalitetsmodel på det sociale område (rn.dk))

4. Støtte til at modtage behandling fra relevante fagpersoner

Der gennemføres socialfaglige vurderinger af alle borgere på bo- og døgntilbuddene med henblik på at afdække den enkeltes behov for støtte til at benytte sig af sundhedsydelser. Formålet er at understøtte den enkelte borger i adgangen til sundhedsydelser og i at opnå et sundere liv. Borgerens aktuelle og konkrete behov for støtte til at benytte sig af sundhedsydelser beskrives under fanen "sundhed og trivsel" i den individuelle plan.

Mange af tilbuddets borgere har brug for en særlig indsats og udførlig planlægning og forberedelse ifm. lægebesøg. Det er planlagt individuelt – det kan for eksempel være, hvis borgeren er bange for at komme på sygehuset. Desuden er det også en stor pædagogisk opgave at støtte borgeren til at deltage i den behandling, som læge/sygehus anbefaler.

Et eksempel er, at nogle borgere øver sig i at komme til tandlæge – få taget blodprøver eller få målt blodtryk. Borgeren prøver for eksempel at få målt blodtrykket derhjemme i trykke rammer, så borgeren kender oplevelsen, når det foregår hos lægen. Der er også her et tæt samarbejde med tilbuddets

sygeplejersker. Sygeplejerskerne kan hjælpe borgeren med at finde tryghed i disse situationer, idet de ved gentagne besøg kan blive kendte for den enkelte borger samt har et indgående kendskab til målgruppen. Dette arbejde sker hele tiden med fokus på en enkeltes selv- og medbestemmelse.

I den individuelle plan beskrives hvilken støtte og indsats den enkelte har brug for i forbindelse med sundhedsfremmende aktiviteter. Det er også her, at borgerens ressourcer og udfordringer beskrives – og hvilken indsats, den enkelte borger har brug for.

Implementering af screeningsværktøj

Senere i 2021 anvender tilbuddet et screeningsværktøj til formålet, som sikrer en systematisk tilgang til vurderingen af borgerens behov for støtte. Der er tale om vurdering af en pædagogisk og socialfaglig støtte som skal medvirke til, at borgerne på tilbuddene oplever samme muligheder for adgang til sundhedsydelser som alle andre borgere i samfundet.

Dette afsnit vil blive uddybet i denne lokale retningslinje, når screeningsværktøjet er udviklet. Indtil da er følgende gældende:

Den enkelte borgers behov for støtte beskrives under fanen 'sundhed og trivsel' i den individuelle plan. Beskrivelsen skal fremgå under afsnittet 'Borgerens behov for støtte og indsats' – afsnittet overføres til status.

5. Håndtering af sundhedsfaglige opgaver, jf. det risikobaserede tilsyn

Der foreligger følgende sundhedsfaglige instrukser for håndtering af sundhedsfaglige opgaver på Aktivitets- og Botilbud - CDH, jf. det risikobaserede tilsyn og minimumskrav fastsat af Styrelsen for Patientsikkerhed samt vejledning om udfærdigelse af instrukser VEJ nr. 9001 af 20/11/2000:

- Instruks for patientens behov for behandling
- Instruks for forebyggelse af smittespredning
- Instruks for fravalg af livsforlængende behandling
- Instruks for håndhygiejne
- Instruks for informeret samtykke til sundhedsfaglig behandling
- Instruks for kompetencer, ansvar, opgavefordeling og delegation
- Instruks for samarbejde med behandlingsansvarlige læger
- Instruks for sikker patientidentifikation
- Instruks for sundhedsfaglig dokumentation⁵
- Instruks for medicinbehandling

Ansvarlig

Tilbudslederen har det overordnede ansvar for tilbuddets arbejde med kvalitetsmodellens standard for sundhed og trivsel; herunder for arbejdet med de regionale retningslinjer og instrukser, tilbuddets lokale retningslinjer og instrukser samt kvalitetsmodellens øvrige trin. Tilbudslederen inddrager og aftaler ansvarsfordeling med den øvrige ledelse og medarbejdere.

⁵ Instruks for sundhedsfaglig dokumentation er allerede nævnt under indikator 1.

Referencer

- [Regionale retningslinjer for kvalitetsmodellens standard for Indflydelse på eget liv](#)
- [Regionale retningslinjer for kvalitetsmodellens standard for Individuelle planer](#)
- [Regionale retningslinjer for kvalitetsmodelens standard for Kommunikation](#)
- [Regionale retningslinjer for medicin håndtering](#)
- [Instruks for sundhedsfaglig dokumentation](#)
- [Instruks for patientens behov for behandling](#)
- [Instruks for forebyggelse af smittespredning](#)
- [Instruks for fravalg af livsforlængende behandling](#)
- [Instruks for håndhygiejne](#)
- [Instruks for informeret samtykke til sundhedsfaglig behandling](#)
- [Instruks for kompetencer, ansvar, opgavefordeling og delegation](#)
- [Instruks for samarbejde med behandlingsansvarlige læger](#)
- [Instruks for sikker patientidentifikation](#)
- [Vejledning om sygeplejefaglige optegnelser VEJ nr 9019 9019 af 15/01/2013](#)
- [Vejledning om udfærdigelse af instrukser VEJ nr 9001 af 20/11/2000](#)

Definitioner

Sundhed

Retningslinjen læner sig op ad WHO's meget brede sundhedsbegreb. Ifølge WHO handler sundhed om mere end fravær af sygdom: "Sundhed er en tilstand af fuldstændig fysisk, mental og social velbefindende, og ikke blot fravær af sygdom eller svækkelse" (www.who.int). Den fysiske og biologiske dimension – altså helbredet – kan med andre ord ikke stå alene, når vi beskæftiger os med sundhed.

Trivsel

Udover en generel tilstand af at befinde sig godt fysisk, psykisk og socialt (j. WHO's brede sundhedsbegreb) er trivsel ofte kendetegnet ved en grad af overskud, gåpåmod, handlekraft og glæde ved livet. Når trivsel anvendes i en sundhedsrelateret kontekst indenfor børn og unge-området, involverer det som regel også et udviklingsperspektiv (www.socialebegreber.dk)

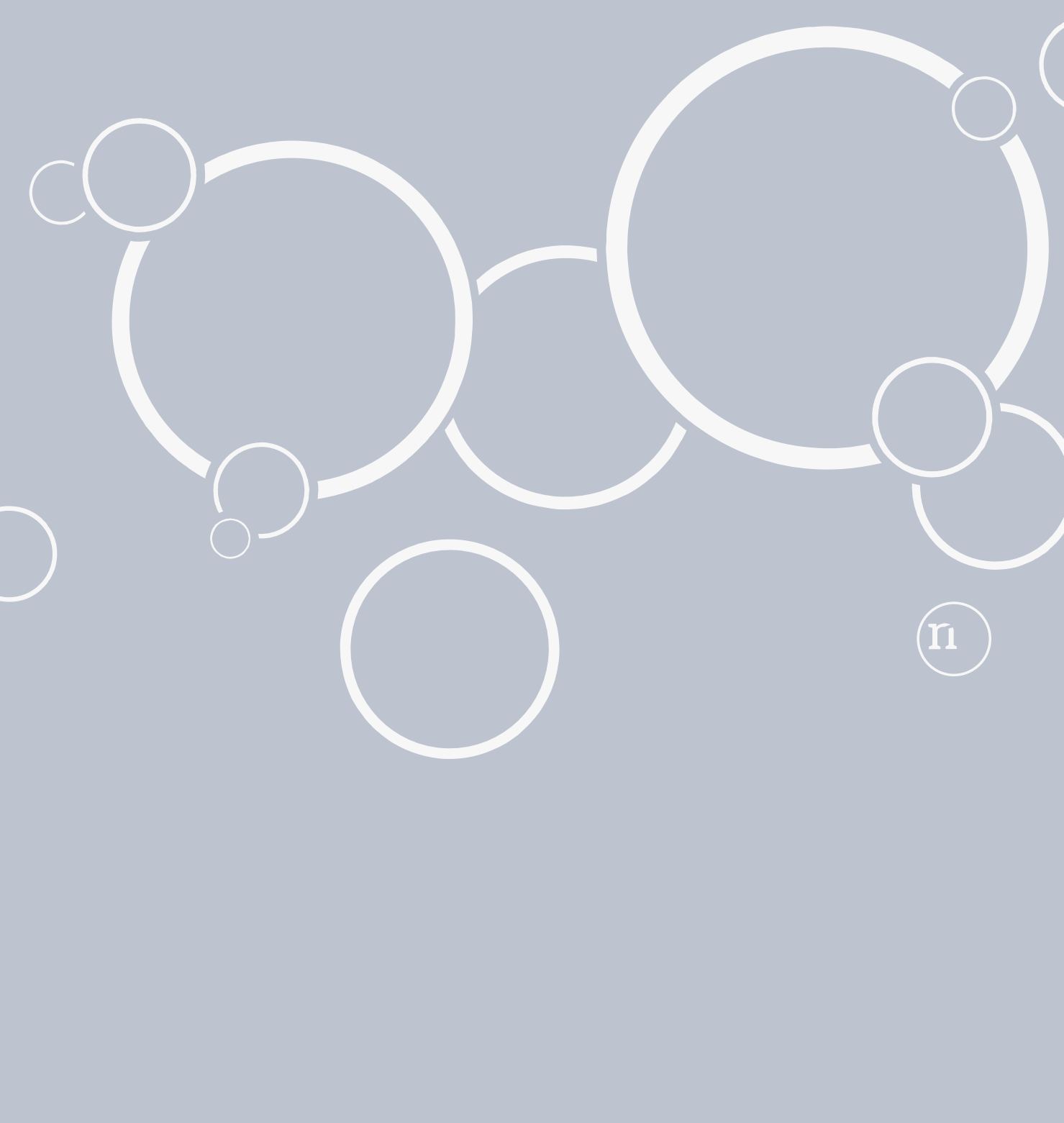
Sundhedsfremme

Sundhedsfremme refererer til sundhedsrelaterede aktiviteter, som gør en person eller en gruppe af personer i stand til i højere grad at være herre over og forbedre sin sundhed (www.socialebegreber.dk). Sundhedsfremmende aktiviteter handler om at skabe rammer og muligheder for at mobilisere ressourcer, handlekompetencer og mestringsstrategier (www.sst.dk).

Sundhedsfaglig ydelse

Ved en sundhedsfaglig ydelse/sundhedsfaglig behandling forstås jf. sundhedsloven § 5 undersøgelse, diagnosticering, sygdomsbehandling, fødselshjælp, genoptræning, sundhedsfaglig pleje samt forebyggelse og sundhedsfremme i forhold til den enkelte patient. (www.retsinformation.dk)

I Specialsektoren er de sundhedsfaglige ydelser de individuelle indsatser der iværksættes lokalt ud fra den sundhedsfaglige udredning af borgeren, og de sundhedsfaglige ydelser der tilbydes i kommuner/ regionen, samt de nationale sundhedsydelser som borgeren tilbydes fx i relation til nationale screeningsprogrammer.

Specialektoren
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Øst

20. august 2020

REGION NORDJYLLAND
- i gode hænder